

- онлайн. <https://mon.gov.ua/ua/news/6-kvitnya-startuyut-onlajn-uroki-dlya-uchniv-5-11-klasiv-na-karantini-chas-ta-programa-zanyat-de-ta-yak-priyednatisya-do-navchannya>
12. Лазур В. «Це унікальний момент в освітній історії» – Іван Примаченко про онлайн-навчання на карантині. Радіо свобода. 29.04.2020. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30582636.html>
13. Книжку творів Кобилянської видали з портретом Марка Вовчка на обкладинці // Цензор.Нет. 14.05.2020. URL: https://censor.net.ua/ua/news/3195688/knyjku_tvoriv_kobylyanskoyi_vydaly_z_portretom_marka_vovchka_na_obkladyntsi_foto
14. Вітман К. М. Глокалізація як глобальна модель сучасних етнополітичних процесів // Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2016 р., м. Одеса) : у 2 т. Т. 1 / відп. ред. М. В. Афанасьєва. Одеса : Юридична література, 2016. С. 187–190. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/7471>.

Гораш К. В.

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ГІМНАЗІЙ: ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОСТІ

Реформування української освітньої системи окреслює нові стратегії та перспективи її розвитку. Сучасний етап розвитку освіти України в законодавчо-нормативних документах і наукових дослідженнях означений як інноваційний, а освітні зміни – як освітні інновації [2]. Впровадження освітніх інновацій у систему загальної середньої освіти передбачає зміни її змісту і структури, застосування інноваційних форм і методів навчання та створення ефективного освітнього середовища школи.

Термін «освітнє середовище» в концепції Нової української школи, визначено як сукупність спеціально створених умов, які на основі якісних змін складників освітнього середовища забезпечують формування у випускника школи ключових компетентностей для його особистісного розвитку й професійного навчання впродовж життя, готовності змінюватись і змінювати навколишній світ [2].

Дослідники проблеми створення освітнього середовища гімназій, трактують цей термін як складну динамічну систему різноманітних умов та чинників, що охоплюють різні життєві сфери і розвиток людини та сприяють досягненню педагогічного результату [4].

Ученими також означено основні чинники, що впливають на забезпечення ефективного навчального середовища, серед яких: стратегічні і конструктивні цілі освітнього процесу, індивідуальні особливості учнів, основні види діяльності, наявні ресурси (підручники, технології і методи навчання); стратегії оцінювання, культурне середовище школи тощо [1].

Інноваційне освітнє середовище у наукових працях розглядається як організований простір закладу освіти, який дає змогу зосередити

інноваційний потенціал, людські та матеріальні ресурси на забезпечення якості освітнього процесу шляхом запровадження освітніх інновацій [1; 4].

Характерною особливістю інноваційного освітнього середовища є його творча сутність – прагнення до вдосконалення, продукування та застосування інноваційних ідей для підвищення ефективності освітнього процесу.

У дослідженні проблеми оцінювання інноваційного освітнього середовища гімназії як закладу середньої освіти Нової української школи важливими і цінними є результати міжнародних досліджень теоретичних і практичних проблем створення та забезпечення інноваційного освітнього середовища. Зокрема, обґрунтовані у дослідженнях Центру освітніх досліджень та інновацій рекомендації щодо проектування інноваційного освітнього середовища та визначені й описані вченими такі характерні особливості інноваційного освітнього середовища, як: 1) наявність в освітньому середовищі школи динамічного «інноваційного ядра» та постійний розвиток елементів освітнього середовища; 2) статус школи як «формуючої організації», яка здатна розробляти потужні стратегії створення інноваційного освітнього середовища із відповідним навчальним лідерством та налагодженою системою управління інноваціями, оцінювання та забезпечення зворотного зв'язку з громадськістю; 3) освітнє середовище має бути відкритим для партнерства задля зростання соціального та професійного капіталу та забезпечення оновлення та динаміки розвитку; 4) моніторинг стану і підвищення ефективності освітнього середовища 21 століття завдяки застосуванню ключових принципів навчання ІЛЕ (Innovative Learning Environments), які забезпечують ефективність управління процесом створення освітнього середовища [3].

Отже, для створення ефективного інноваційного освітнього середовища гімназії Нової української школи необхідно дослідити стан існуючих умов (проблем і перспектив, ресурсів і можливостей), що забезпечують зміни освітнього процесу через впровадження освітніх інновацій.

З метою оцінювання інноваційного середовища гімназії нами було розроблено такі рівні інноваційності освітнього середовища гімназії, як:

- *адаптивний*, на цьому рівні освітні інновації, що впроваджуються в освітнє середовище є, виключно, ініційованими державою, відповідно – пройшли експериментальну апробацію та науково-методичну експертизу і мають обов'язковий характер застосування; педагогічний колектив не вмотивований на інноваційну діяльність, тому вона має формальний характер;

- *експериментальний рівень* інноваційності освітнього середовища передбачає застосування освітніх інновацій, які мають нормативний характер і поширюються державою, та інновацій, що перебувають у стадії експериментальної перевірки й апробації, розробляються науковими установами; більшість педагогічних працівників таких закладів освіти недостатньо вмотивовані на продукування і розроблення інноваційних ідей, тому заклад має статус експериментальної бази для наукових установ;

- *пошуково-ініціативний рівень* є якісно вищим рівнем інноваційного освітнього середовища гімназії, яка має інноваційний потенціал і досвід успішного впровадження освітніх інновацій, як державних, так і пропонувані науковими установами; особливістю освітнього середовища цього рівня є те, що інноваційні ініціативи вчителів, націлені на вирішення проблем освітнього середовища конкретної школи та освітніх середовищ класів, відповідно до розроблених стратегій, які прописано в Концепції та Програмі інноваційного розвитку гімназії, але у закладах такого рівня розвитку освітнього середовища не відбувається науково-методичного поширення інноваційного досвіду впровадження освітніх інновацій у діяльність інших шкіл;

- *продуктивний рівень* інноваційного освітнього середовища передбачає наявність «інноваційного ядра» школи, яке забезпечує стійку мотивацію педагогічного колективу школи до інноваційної діяльності; здатність адміністрації і вчителів розробляти інноваційні ідеї, експериментально перевіряти, апробувати та поширювати освітні інновації, прогнозувати наслідки їх застосування; характерною особливістю для освітнього середовища такого рівня інноваційності є плідна партнерська співпраця з науково-дослідними інститутами й закладами освіти від дошкільної до післядипломної.

Для визначення рівня інноваційного освітнього середовища розроблено й обґрунтовано *технологію оцінювання інноваційного освітнього середовища гімназії*, яка є сукупністю методів і процедур оцінювання, що дають змогу оцінити стан і визначити рівень інноваційного освітнього середовища, виявити проблеми і перспективи розвитку та забезпечення ефективності інноваційних змін в контексті державної реформи – розбудови Нової української школи.

Нами визначено та розроблено зміст таких етапів технології оцінювання, як: підготовчий, первинний (експертний) етап оцінювання, етап вторинного оцінювання, аналітично-прогностичний і презентаційний.

У дослідженні застосовано різні методи, оскільки для оцінювання інноваційного освітнього середовища, яке за своєю структурою і змістом є складною системою, у якій кожен із складників потребує відповідних методів для його дослідження.

Методика експериментальної перевірки технології оцінювання в експериментальних гімназіях передбачала використання таких методів, як: аналіз, синтез, узагальнення і порівняльний аналіз результатів констатувального та формуального етапів педагогічного експерименту, які дали змогу підтвердити гіпотезу дослідження та розробити інструментарій оцінювання; анкетування, інтерв'ювання, співбесіди, спостереження, які дали змогу отримати інформацію про потребу, особливості, перспективи та проблеми оцінювання інноваційних освітніх середовищ закладів загальної середньої освіти; метод експертного оцінювання, систематизації і класифікації інформації використано для визначення рівнів інноваційного освітнього середовища та для розроблення рекомендацій щодо їх розвитку; кваліметричну модель оцінювання рівнів інноваційності освітніх середовищ

розроблено для вимірювання кількісних показників якості інноваційного освітнього середовища та встановлення рівня його інноваційності.

Як висновок зазначаємо, що 1) інноваційність є однією з ключових компетентностей Нової української школи, формування цієї компетентності в учнів можливо за умови їх залучення до участі в інноваційних проєктах в інноваційному освітньому середовищі; 2) освітнє середовище сучасної гімназії – це, насамперед, умови для комфортного й ефективного навчання, виховання та соціалізації учнів з метою їх підготовки до життя в інноваційному світі, який змінюється дуже швидко і людина майбутнього має бути готова управляти змінами, прогнозувати їх наслідки і протидіяти негативним викликам; 3) результати констатувального етапу дослідження проблеми проєктування освітнього середовища гімназії підтверджують потребу в розробленні та застосуванні інструментарію оцінювання освітніх середовищ закладів освіти з метою забезпечення їх розвитку шляхом впровадження освітніх інновацій.

Література:

1. Bates, A.W. Teaching in a Digital Age. Subtitle: Guidelines for designing teaching and learning, [Електронний ресурс]. 2019. URL: <https://pressbooks.bccampus.ca/teachinginadigitalagev2>.
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс]. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
3. OECD. «Environnements pédagogiques et pratiques novatrices», in Environnements pédagogiques et pratiques novatrices, OECD Publishing, [Електронний ресурс]. Paris, 2014. URL: <https://doi.org/10.1787/9789264203587-3-fr>.
4. Трубочева Світлана. Психолого-педагогічні особливості проєктування освітнього середовища гімназії. Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Педагогіка. Соціальна робота. Ужгород: Говерла, 2019. Вип. 2 (45). С. 205–208.

Городечна Ю. І.

РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА»

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Головна мета – створити школу, у якій приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті. Нова українська школа – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не бояться висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж подобається відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння [3].